

Η ΣΙΚΕΝΙΑΚΤή

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ - ΙΣΤΟΡΙΑ - ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ - ΤΕΧΝΗ - ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΤΟΣ 1ον - ΑΡΙΘ. 9 - 10 - ΑΘΗΝΑΙ 1967

Κ
Ε
Ρ
Α
Μ
Ι
Κ
Η
★
Α
Γ
Γ
Ε
Ι
Ο
Π
Λ
Α
Σ
Τ
Ι
Κ
Η

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ

ΣΙΜΟΥ ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ

Τὴν φυσιογνωμία τοῦ Νικολάου Χρυσούγελου ἐσκιαγράφησαν κατὰ καιροὺς διάφοροι συγγραφεῖς, μεταξὺ τῶν ὅποιων ὁ ἀειμνηστὸς Ἰάκωβος Δραγάτης καὶ ὁ λαμπρὸς συγγραφεὺς - ποιητὴς κ. Θεοδόσιος Σπεράντας σὲ ιδιαίτερες μονογραφίες.

‘Ος ἐπὶ τὸ πλεῖστον, δύως, αἱ σκιαγραφήσεις αὐταὶ, ἀπότελοῦν ἀπλάς ἐπιαναλήνες τῶν ίδιων στοιχείων - πληροφοριῶν, χωρὶς βασικὰ νὰ προάγεται ή γνώσις περὶ τῆς δράσεως

τοῦ μεγάλου ἑκείνου ἀνδρός.

Καὶ ἡ παροῦσα μελέτη δὲν διεκδικεῖ τὸν τίτλον τῆς ἀπούλουτου, τῆς πλήρους παρουσιάσεως τοῦ θέματος, τὸ ὅποιον πρέπει νὰ θεωρθῇ ὡς μέγιστον. Πλὴν, δύως ἀποτελεῖ ὄπιοδήποτε σημαντικὴν ουμδολήν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν του, ἀφοῦ καὶ νέα (ἀνέκδοτα) στοιχεία χρησιμοποιεῖ καὶ τὰ μέχρι σήμερα δημοσιευμένα σὲ διάφορες πηγὲς (ποὺ κανεὶς ἄλλος δὲν ἡρεύνησε) συγκεντρώνει.

(Σκίτσο Φ. Τριανταφύλλου)

‘Ο Νικόλαος Χρυσούγελος γεννήθηκε στὴν Σίφνο τὸ 1780. Πατέρας του ἦταν ὁ ἐφημέριος τοῦ ‘Ἄγιον Σπυρίδωνος’ Ἀρτεμίδονος παταρᾶ· Αντωνάκης Χρυσούγελος, ὁ δοποῖος, ἐκτὸς ἀπὸ Οὐγαντέρες, εἶχε ἀκόμη ἥνα γυνί, τὸν Γεώργιον.

‘Ο παταρᾶ· Αντωνάκης ὑπῆρχεν δὲ πρῶτος δάσκαλος τῶν παιδιῶν του. ‘Ο Νικόλαος Χρυσούγελος, ἀφοῦ προτεινότας κοντά στὸν πατέρα του, γράφτηκε ἀκολούθως στὸ περίφημο σχολεῖο τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τοῦ Παναγίου Τάφου τῆς Σίφνου.

Ηύτιχησε δὲ νὰ ἔχῃ διδασκάλους τὸν ἔξαιρετο Μισαήλη Μαγγαρίτη, τὸν Πάτμιο, καὶ τὸν Ἰωάννην Τσοχάνην καὶ Ζωζάνην Μάτσαν. Μετὰ τὸ σχολεῖο τῆς Σίφνου, ἐφοίτησε στὸ σχολεῖο τῆς Πάτμου, μὲ σχολάρχη τὸν Μισαήλη (1802), καὶ στὸ σχολεῖο τῆς Κίου, δύοντας ἐσχολάρχευεν δὲ πολὺς Ἀθανάσιος, δὲ Πάριος.

‘Ο Χρυσούγελος, ὡς μαθητὴς διεκδικήθη διὰ τὴν φιλομάθειάν του καὶ διὰ τὴν εὐδύνητα τῆς ἀντιλήψεώς του. Κατὰ τὶς ἡμέρες τῆς σχόλης του ἀπεσύνετο στό, ἔξιν ἀπὸ τὸν Ἀρτεμίδονα, μοναστῆρι τῶν Μαγγάνων, γονικὴν ἰδιοκτησίαν του, διου καὶ φιλέτα τὸν ἀρχαίους συγγραφεῖς καὶ ἐπεδίδετο εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς ἀγγλικῆς καὶ γαλλικῆς γλώσσης.

‘Ηταν πλέον ἄρτια κατητοισμένος ὅταν, στὶς 3 Ιουνίου 1808, οἱ Ἐπίτροποι τοῦ ἀνέθεσαν τὴν σχο-

λαρχίαν τῆς Σχολῆς του, διὰ νὰ διδάξῃ τοὺς μαθητάς Ἑρμαπατικά, Φιλοσοφικά καὶ Γαλλικά ἐπὶ μίαν πενταετίαν, ἀντὶ 800 γρασίων τὸν χρόνον. Μὲ τὸν ἴδιον μισθὸν ἐδίδοξεν ἐπὶ μίαν ἀκόμη πενταετίαν, ἐνῷ ἀπὸ τὸ 1819 συνεφάντησεν ἐπησίαν ἀμοιβὴν του 1300 γρασίων.

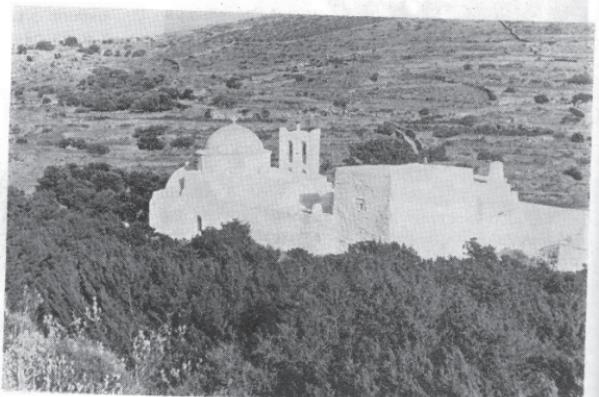
‘Ο Νικόλαος Χρυσούγελος ἐδίδαξε στὴν Σίφνο μέχρι τοῦ 1821. Η δεκατριετής περίοδος τῆς Σχολαρχίας του ὑπῆρχεν ἡ λαμπροτέσσα περίοδος καὶ τῆς Σχολῆς καὶ τῆς Σίφνου. Ή ἀρίστη φήμη τοῦ διδασκάλου καὶ τῆς Σχολῆς διεπέρασε τὰ δριαὶ τοῦ ὄπιοδήποτε διασκορπισμένου ἐλληνισμοῦ, δὲ ὅποιος, στὴν ἐ-

πιθυμίᾳ τοῦ νὰ μορφώσῃ στελέχη ἵκανά τῆς, σὰν φυλῆς, διατηρούσεώς του, στὸ Σχολεῖο τῆς Σίφνου ἔστελνε μαθητας.

Τὸ σπουδαύτερο, σὰν διδασκάλου, ἔργο τοῦ Χρυσούγελου, ἦταν ἡ παταλλῆλη, κατὰ τὴν διδασκαλία, προετοιμασία τῶν νεων διὰ τὴν Μεγάλην Ἡμέραν.

Μεμυημένος στὴν Φιλικὴ Ἐταιρεία, εἶχε μετατρέψει τὸ Σχολεῖο του σὲ κέντρο πνευματικῆς διαπαιδαγωγήσεως τῶν μαθητῶν στὶς ἀρχές καὶ τὸν σκοπὸν τῆς Τριπλῆς Συνωμοσίας, ἡ δοπία τόσην ἐίχεν ἀνάγκην ἀνθρώπων μορφωμένων.

(Συνεχίζεται)

Τὸ μοναστῆρι τῶν Μαγγάνων (Φωτ. Σ. Συμεωνίδη)

ΣΕΙΣΜΟΙ, ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ, ΜΕΤΕΩΡΟΛ. ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Ξεφυλλίζοντας διάφορα παλπά βιθλία σε βιθλιοθήκες, άλλα και στις έκκλησίες του νησιού μας, βρήκαμε σημειωμένες στα παράφυλλά τους χρήσιμες για την 'Ιστορία του Κένθαρησιού', γραμμένες άποκέρια άνθρωπων πού ζέχονταν διάφορα δραματικά συνθήθεις γεγονότα της ηποχής τους.

'Ανάμεσα σ' αύτές, ιδιαίτερο ένδιαιφέρον παρουσίαζουν ειδήσεις για κοσμογονικά φαινόμενα και φοβερές άσθενειες.

— « 1733. Ἐν μηνὶ Ὀκτωβρίῳ.

Ἐλεῖς τὰς 20 τοῦ Ἀγίου Μεγαλομάρτυρος Ἀρτεμίου, ἔκαμε χώνι, μᾶ διλγοστό, καὶ ἐβάλαμε τὸ ἐνθύμησιν, διότι δὲν τὸ ἐνθυμούντανε ποτὲ τινάς, τόσον πρώιμα νὰ χιονίσῃ. »

— « ...καὶ ἐρχόμενος δὲ μῆνας Δεκέμβριος (1733), εἰς τὰς 7, ἔκαμε σοιουμόν, μᾶ τὸν ἤκουοναν διλγοστοὶ εἰς τὸ Κάστρον μόνον τὸ δὲ ἐξημερώματα, Σάββατον ἡμέρα, ἔκαμε πάραν σεισμόν, καὶ τότε πολλοὶ δὲν τὸν ἤκουονταν· καὶ ἔμερονταντας ἡ Κυριακὴ ἀργά, Θεέ μου, τίς δὲν σὲ φοβάσαι· σεισμός μεγάλος ἐγίνεν, δπου ἡ ἀποκάτω γῆς ἐπήγειρε ἀποπάνω, καὶ ἡ ἀποπάνω ἐπήγειρε ἀποκάτω, καὶ ὡς τόσον δὲν ἤτανε ἄλλο, παρὰ ἀπόφασις νὰ καταποντισθῇ διο τὸ νησί, ή Σίφνος. »

— « 1743 Φλεβαρίου 9. Σεισμός».

— « 1738, μηνὸς Ἀπριλίου 26, τὴν ἥμέραν τῆς Μεσοπεντηροστῆς, στὶς τέσσαρες ώρες πρὸς δραδύαση, διὰ ταῖς ἀμαρτίαις μου ἐπενίγη ἡ βάρκα τῆς Κιτριανῆς ἐρχόμενη ἐπὸ τὴν Ηαναγία· καὶ ἦτον μέσα εἰκόνα ψυχῆς καὶ ἀπὸ αὐτὸς ἐγκίνωνταν οἱ δύο· ἡ γυνὴ τοῦ γαλίρου καὶ ὁ Πετρῆς τοῦ Ήλια. Καὶ οἱ δεκαοκτὼ ἐθυσίθοσαν μὲ τὴν βάρκα, ἀπὸ τοὺς διποίους ἢτον δ πρωτοπατᾶς κοζαδίνος μὲ τὴν παπαδιά του καὶ μὲ τὸν ἀδελφὸ του παρθενάκη καὶ ὁ σκευορύλαξ τρουλίδης μὲ τὸν ἀδελφὸ του ζανῆ καὶ ὁ ἡγούμενος τοῦ προσφήτου ἥλιον λεγόμενος λεγεμίας τοῦ κλότου μὲ δύο... καὶ ὁ Ιωαννίκος σερφιώτης καὶ ἕνας καλόγυρος, ἡ ἀγή τοῦ ἀντώνη δρφανοῦ μὲ τὴν θεοδούλη τοῦ Λούκα πατέρα καὶ ἡ παμποικιά τοῦ νικολοῦ σταυρωτανοῦ, δι γάννης ψύλου, ἡ κατερίνη φουρνιστοῦ. Ἔνα ἀνδρόγυνο τὸ δυομά τους, Ζαννῆς τοῦ γιαννούληκη καὶ ἡ γυναῖκα του καὶ ὁ νιός τῆς χήρας μανολίου καὶ τῆς ἄνω λεγομένης ἀγνῆς δι νιός καὶ ὁ νιός μου Ἰωάννης καὶ ὁ Θεός νὰ τοὺς ἀναπαύῃ εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Ἀθραὰμ ἀμήν. »

ἐγώ Λογοθέτης Κατζηλιέρης ἔγραψα. »

— « 1788, μαΐου 6, ἔγινεν ἔκλειψις ἥλιου ἀπὸ 2 ώρας τῆς ἥμέρας... τὸ σκοτάδι τόσον πολὺ διοῦ τὰ ἀστρα φαινοντουσαν εἰς τὸν οὐρανὸν διοὰν νὰ ἥτον νίκτα, τὸ διόποιον διού μόνος ἐγώ τὴν εἶδα, εἶδαν καὶ ἄλλοι πολλοὶ καὶ εἶναι βέβαιοι καὶ τὸ γράφω νὰ φαί-

νεται εἰς κάθε καιρόν. ἦτον ἥμέρα τετράδι διοῦ ἔγινεν ἔκλειψις. »

— « 1678. Μαρτίου 30. Τὸ Σταυρὸν διὰ τὴν πανούκλα, τὴν λύτρωσι του ἀπὸ τὴν φοβερὴ ἀσθένεια, ἀνέγαρψε τὴν εἰδήσιν ἐπὶ τῆς εἰκόνος του ἄγιου Ἀθανασίου, ἡ εἰδήσικεται εἰς τὴν ὅμονυμον ἔκκλησιαν. »

— Επίσης σχετική εἰδησις ἔχαράχθη καὶ εἰς τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῆς ἔκλησίας του Ἀγίου Φανουρίου Ἀπόλλωνίας:

« Ἐνδραριστοῦντιν Κύριοι Παντοδύναμε ποι μᾶς ἔσωσες ἀπὸ τὴν πανούκλαν».

— « Τὸν Ἰδιον καιρὸν (1788) καὶ τὸν αὐτὸν μῆναν, τῆς 26 Μαΐου ἥμέραν Παρασκευὴν ἔκαιμεν ἔναν μπουνίνι καὶ ἀνεμοστριφούλον πολλὰ φοβερὸν καὶ ἡβάσταξεν δῶρα πεντέμισον ἥτοι 5' ἀπὸ 10 ώρες τῆς ἥμέρας καὶ ἐβάσταξεν κοντά τῷ μεσαύκτα, μὲ ἀστραπὲς μὲ βροντὰ φοβερές, βροχὴ καὶ χαλάζι καὶ ἀγέρες... Τόσον διοῦ μᾶτα τὰ κατίσια διοῦ ἤτανε στὴ σεώλα καὶ ἐντόπια καὶ ἔξενα ἔφυγαν... διὰ τὸν φάρον καὶ ὁ ἀγέρας τὰ ἥδιωξεν ἄλλα εἰς τὴν νίον, ἄλλα εἰς τὴν κιτριανήν, ἄλλα στοῦ σαρλῆ καὶ ὄλλα ἀλλαχοῦ ἐγκιντόσανε, ἐξόχως ἡ βάρκα τοῦ καρδῆ διοῦ ἐπνίγη συνέπη, δ... φίδης, γιώργης, δι γιάννης τοῦ καριδῆ, τοῦ γιαννακοῦ τοῦ πετρῆ δι γιός καὶ τοῦ φελλοῦ δι γιός, δι δενατζῆς τοῦ γιών διοῦ ἐπήγαιναν διὰ τὸν φάρον, ἄλλα δι ἀγέρας τὸ ἐξόδισεν καὶ ἐπιασε πολλὴ φουρτούνα... ».

Σ. Μ. ΣΤΜ.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ

Τοῦ κ. ΣΙΜΟΥ ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΤ Γ. ΑΤΕΣΗ, Μητροπολίτου Λήμνου. ΕΘΝΙΚΟ—ΘΡΗΣΚΕΤΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΔΕΛΤΙΟΝ ΚΗΡΤΓΜΑΤΟΣ. Ἀθῆναι 1967, σελίδες 110.

Ἡ Α.Σ. δ. Μητροπολίτης πρ. Λήμνου κ.κ. Βασιλείος, δ. πολυγραφότας συγγραφεὺς καὶ κορυφαῖος ἐκκλησιαστικὸς ἰστοριογάρος τῆς ἐποχῆς μας, παρουσιάζει στὸ βιβλίο του αὐτὸν 28 ἑθνικοφροσευτικούς λόγους ποὺ ἔξεπάνησε απὸ τοῦ 1939—1950 καθὼς καὶ 21 σύντομα κηρύγματα, τὰ δοτοῦ ἀπέρθινον πρὸς τὸ λαὸν τῆς παροικίας Λήμνου κατὰ τὴν ἔκει πομαντοζίαν του (1950).

Τὰ κείμενα τοῦ Σεβασμωτάτου διακρίνονται διὰ τὴν ἀπλότητα τοῦ λόγου, τὴν σαφήνειαν, τὸ βαθύτατο νόημα καὶ τὴν κατὰ τρόπον ἀριστον, ἐναρμόνιοις τὸν θεών ωριμάτων πρὸς τὰ πραγματικὰ δεδομένα τῆς ἐποχῆς κατὰ τὴν δούλαν ἀνεκοινώθησαν.

★

Θεολ. Χρ. Ἀλιμπράντη.

Νοι. Χρ. Ἀλιμπράντη.

ΠΑΡΟΣ — ΑΝΤΙΠΑΡΟΣ,
Ἀθῆναι 1967, σελ. 100.

Οἱ συγγραφεῖς τοῦ βιβλίου αὐτοῦ, μᾶς δίνουν στὶς σελίδες του μιὰ σύντομη, ἀλλὰ περιεκτικὴ γνωδιμιά, τῶν νηπιῶν Πάρου καὶ Ἀντιπάρου, ἐξ ἀπόψεως ἱστορίας καὶ πολιτισμοῦ.

Τὸ βιβλίο τους εἶναι φροντισμένο μὲ ἐπιμέλεια, τυπωμένο σὲ καλὸ χαρτὶ στολισμένο μὲ ὁραῖες φωτογραφίες καὶ σχέδια καὶ προσηρητιμένον χάρτη τῶν δύο νηπιῶν.

Προτάσσεται πάντας μορφῶν καὶ χρονολογῶν καὶ τελευτῶν μὲ μιὰ παρουσίασι τοῦ ἱστορικοῦ ναοῦ τῆς Κατοπιλανῆς στὴν ἀγγλική.

Πρόκειται, μὲ δύν λόγια, γιὰ μιὰ ἔρδος—πρόσοβολὴ τῆς Πάρου καὶ Ἀντιπάρου, μὲ τὴν δούλα ἐπιτυχάνεται ἡ συρραφὴ τῶν ἐπὶ μέρους

κατὰ τρόπον ἔξιτηροτεῦντα καὶ τὸν ἀρευνητή, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀπὸλό ἄνθρωπο ποὺ ἐπιθυμεῖ νὰ γνωρίσῃ τὰ δύο αὐτά κυκλαδονήσια.

★

Πάνου Γραικοῦ.

ΜΕΛΑΤΕΣ ΠΙΑΝΩ ΣΤΗΝ ΠΟΙΗΣΗ. ΤΟΤ. ΣΕΦΕΡΗ. Ἀθῆνα 1967 (Β' Ἐκδοση) σελ. 104.

Ὁ κ. Π.Γ. μᾶς παρουσιάζει στὸ βιβλίο τὸ τέως συναπάντησιο μιὰ μέρος τυχαία τὸν ποιητή του (τὸν Σεφέρη) καὶ τὸ πῶς βάλθηκε νὰ προχωρήσῃ στὴν κατανόησι του. Ἀποτέλεσμα τῆς προσπαθείας του αὐτῆς οἱ «Μελέτες πάνω στὴν ποίηση τοῦ Σεφέρητο».

Μὲ τὸν δικό του λοιπὸν τρόπο δ. κ. Π.Γ., τὸν τρόπο ποὺ ἀκολούθησε γιὰ νὰ «βρῇ» τὰ νοήματα στὴν ποίηση του Σεφέρη, μᾶς ἀναλύει «τὸ νόημα τοῦ σκετεινοῦ καὶ τοῦ δισκολοῦ στὸν ποιητή, τὶς δυσκολίες στὴν σύγχρονη ποίησι, τὴν «πολιταπότητα τοῦ νοήματος στὸν Σεφέρητο, τὶς ἐπιδράσεις σ' αὐτὸν τοῦ Ἐλεύθερου, τὴν «Στροφή» (τὴν πρόσητη τοῦ ἐμφάνισι σὰν ποιητὸν στὰ 1931) κατατάσσεις».

Τὸ βιβλίο τοῦ κ. Π.Γ. εἶναι πράγματι πολὺ καταποτιστικό καὶ μᾶς δέχεται, γιὰ δοσοὺς δὲν ἔσοφυμε, τὸν δρόμο νὰ μποῦμε στὰ νοήματα καὶ τὴν διανόησι τοῦ ποιητοῦ τοῦ Νόμπελ.

★

Ο.Ι. ΓΙΑΝΝΟΤΑΗ
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ (ἡ 4η ἔξουσία).

Ἀθῆναι 1967, σελίδες 136.

«Ἔμαστε βέβαιοι πώς μὲ πολλὴν εὐχαριστοῦ θὰ διαβαστεῖ τὸ πρωτότυπο τούτο βιβλίο ποὺ τιτλοφορεῖται:

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ, ΑΙΡ ΤΗΝ
ΚΑΛΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΟΔΗ,

πρῶτα—πρῶτα γιατὶ εἶναι γραμμένο μὲ ἔξκοναστη τεχνικὴ ἀνάλαφρογεῖ, μὲ λιτότητα καὶ πολὺ κέφι. Ἐπειτα γιατὶ ἀποτελεῖ διασκεδαστικὴ ψυχογραφία τοῦ δημοσιογραφικοῦ ἑπαγγέλματος, ποὺ τόσος ἔχει πλευρὲς καὶ ποὺ σήμερα θύεσται σε τέτοιο ἀκριβή, ὥστε σ' ἀποτελέσῃ, κατὰ κάποιο τρόπο, τὴν ἀπομονῆσαν τῆς Κοινῆς Γνώμης καὶ γιατὶ γράφτηκε ἀπὸ ἀνθρώπον ποὺ ξέρει, ἀπὸ τὴν καλή κι' ἀπὸ τὴν ἀνάποδη, τὰ μυστικὰ τοῦ ἀπαγγέλματος, μιὰ κι' δὲ ίδιος τὸ ἔξαστηρε, οὔτε πολλά, οὕτε λίγα, σαφάντα χρόνια...» ἔγραψε, μεταξύ ἄλλων, γιὰ τὸ βιβλίο τοῦ κ. Γιαννούλη δὲ κ. Ἀντέας Καραντώνης.

★

Γ. Χ. ΧΙΟΝΙΔΗΣ

Ἴστορικὰ Προβολήματα καὶ Μνημεῖα ἐκ τῆς παραμονῆς τοῦ Ἅγιον Γρηγορίου Παλαμᾶ εἰς τὴν περιοχὴν Βεροίας.

Θεσσαλονίκη 1967, σελ. 16.
(Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Γρηγόριος δ Παλαμᾶ»).

Ο φίλος δικηγόρος κ. Γ. Χ. Χιονίδης, μὲ τὸ βιβλίο του αὐτοῦ, ἐντοπίζει τὰ προβολήματα ποὺ δημοργοῦνται, ἔξι ίστορικῆς ἀπόψεως, δοσοῦ διαφορὰ τὴν περιοδὸν παραμονῆς τοῦ ἄγιου Γρηγορίου Παλαμᾶ εἰς τὴν περιοχὴν Βεροίας, Ἐκ τῶν ὑπαρχόντων δὲ «μημείων» καὶ τῆς, μὲ ἐνδελέχειαν, ἀξιοποίησες τῆς σκεπτικῆς βιβλιογραφίας, σημαντικῶς διαφορίζει τὴν διερευνούμενη περίοδον, θέτων ισχυρούς θεμελιακούς ίλιθους εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς ἐπιστημονῆς, περὶ τοῦ Γρηγορίου, ίστορικῆς ἔρευνῆς καὶ τῆς σχέσεως αὐτοῦ μὲ τὴν Βέροιαν.

Ο κ. Χιονίδης, παρορμηθεὶς ἀπὸ ἔμπατες τῆς πατρόδοσος τοῦ Βεροίας, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν φοιτητῶν μας χρόνων, θετικῶς ἔκτοτε προτίγναγε ταύτην, δὲ ἐκδόσεως ἀξιολόγητων συγγραμμάτων.

Φυσικότατο δὲ εἶναι κάθε φορά ποὺ μᾶς στέλνει καὶ μίαν νέαν ἔκδοσην του, νὰ μᾶς προξενῇ διῶρες θιασιτέρων χαράν.

Ἡ Βέροια, μοδογονυμένως, ἔχει εὑρεῖ τὸν σύγχρονον ίστορικὸν τῆς συγγραφέα.

ΣΙΜΟΣ Μ. ΣΤΜΕΩΝΙΔΗΣ

Ιστορικά Σημειώματα

Ο ΟΡΘΡΟΣ ΤΗΣ ΣΙΦΝΟΥ

ΣΙΜΟΥ ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ από την σελ. 68)

Στις 28 Ιουλίου 1822 οι πρόκριτοι της νήσου "Τύρας ἔγραψιν επόδιος τοὺς προσχρίτους τῶν νήσων τοῦ Ἀλγαίου" διτὶ «τὰ καράβια τοῦ Ἐλληνικοῦ στόλου μὲν ἵκανα μπούλοτε δύοενά ἐτοιμάζονται τόσον ἔδη καθὼς καὶ εἰς ταῖς Σπέταις καὶ εἰς τὰ Ψαρὰ καὶ μέλλει μετ' ὅλας ἡμέρας νὰ ἐκπλεύσουν κατὰ τοῦ ἔχθρικον στόλου, τὸ δόποιον ὁ νέος κατετάν πασᾶς ἀπέθανεν ἀπὸ φυικοῦ θάνατον εἰς Πάτρας. Ετοιμάζεται ἔδη καὶ πλάσον διὰ νὰ ἀναλάβουν τὴν περιήγησιν τῶν νήσων οἱ ἀρμοσταὶ, διὰ νὰ συνάξουν τὰς συνεισφορὰς καὶ τὰ δέκατα, τὰ δόπια κρήματα διὰ πρέπει νὰ χορημέσουν διὰ τὴν διατήρησιν τοῦ Χριστιανικοῦ στόλου, ἀπὸ τὴν δοτούντα ἔξηρτην, ὡς ἡ περία δέκα πέντε μηνῶν τὸ ἀπέδειξεν, ἡ σωτηρία τῶν νήσων δῶλον καὶ τοῦ λοιποῦ ἔθνους» (1).

Οἱ μῆνες πάντως Αδγούστους καὶ Σεπτεμβρίους ἦταν μῆνες φορεθῆς ἀγγίνας γιὰ τὰ νησιά. Γιατὶ, ἐπεκτὸς ἀπὸ τὴν ἀπειλὴ τοῦ Αλγυττιακοῦ στόλου νὰ τὰ καταστρέψῃ, ἀπὸ τὸ δεύτερο ηῷον δεκάετο τοῦ Ιουλίου εἶχε κάπει τὴν ἐμφάνισή του καὶ δοτύρικος στόλος, δοτοῦντα περιῶντας ἔξω ἀπὸ τὰ Ψαρὰ καὶ τὴν "Τύρα, περιέπλευσε τὴν Πελοπόννησον καὶ ἀγκυροβόλησε στὸν κόλπο τῶν Πατρῶν" (2).

Οἱ πρόκριτοι τῶν νησιῶν περιέπλευσαν ἀπὸ δῶρο σὲ δῶρα τὴν ἐπίθεσή τουν ἐναντίον τους. Οἱ Ἐλληνικὸς στόλος εἶχε παραταχθεῖ στὰ νησιανούτοικα παράλια τῆς Πελοποννήσου καὶ περιέμενε τὴν ἐμφάνιση τοῦ ἔχθρικον, ὡς δοτία πραγματοποιήθηκε στις 8 Σεπτεμβρίου.

Ἀπὸ τὶς 8 Σεπτεμβρίου μέχι τὶς 10 ὁ Ἐλληνικὸς στόλος, ἀποτελούμενος ἀπὸ 58 πολεμικὰ καὶ 14 πυροπλακά, ἐπετίθετο κατὰ τοῦ τουρκικοῦ, ὁ δοποῖος, μετὰ ἀπὸ σοβαρὲς ἀπώλειες, ἀναγκάστηκε στὶς 15 ν' ἀναχωρήσῃ στὸν Ἀλγαίο. (3).

Ἐν τῷ μεταξὺ στὶς 9 τοῦ μηρὸς

ἔφτασαν στὴν Σίφνο δὲ Κωνιάς καὶ δὲ Βασιλῆς Γκίνης μὲ σκοπὸ τὴν σύναξην χρημάτων γιὰ τὴν ἱνάχυση τοῦ Ἀγράνα ἀλλὰ καὶ τὴν ἥθικη ψύχωση τῶν κατοίκων, ποὺ πέραναν πολὺ δύσκολες στιγμές.

Οἱ διαδόσεις τῆς ἐπερχομένης καταρροφῆς ἀπὸ τὴν μάρεων καὶ ἡ γνώση ἀπὸ τὴν ἄλλη ὅτι «τοιαῦταν ἀδύνατον νῆσοι δὲν ἡμποροῦν δέειαν νὰ ἀντιπαραταχθῶσι μὲ ἔνα ἔχθριον πλάτην δυνατώτερον ἀπ' αὐτάς», (4) ἤταν λόγοι σπουδαῖοι γιὰ τοὺς ἀντίθετους ποὺ τὸν ἔχμεταλεντήκαν δύο περισσότερο μποροῦσαν γιὰ νὰ ἐνοπειτέρουν τὴν ἀγορία καὶ τὸν πανικὸ σ' ὀλόκληρη τὴν Σίφνο.

Ἡ παρουσία τοῦ Μεταξᾶ καὶ τοῦ Γκίνη στὶς δύσουσες ἔκεινες δραστικοῦ ηνιοῦ ἔταιπει δέεια κατὰ σημαντικὸ ὄφιλο.

Μετὰ τὴν ἀναχωρήση τοὺς δύως γιὰ τὴν Σέριφο καὶ στὴν θέα τοῦ ἔχθριου στόλου ποὺ ἐφάνη δόδος-καμπάνια κατὰ δυοτέρης τῆς Σίφνους (5) στὶς 17 Σεπτεμβρίου, ἡ ἀναγρία ἐπεκράτησε σ' ὀλόκληρο τὸ νησί.

Οἱ καθένας φρόντιζε μόνο πῶς θὰ σώσῃ τὸν ἑαυτὸν τὸν γωρίς νὰ δείχνη ἐνδιάφερον γιὰ τὸν διτλανό του. Ή ἴδεα, ὃ θεούσι τῆς εκοινοτοῦ, ποὺ στὰ τόσα κρήματα τῆς δυνειάς ὑπῆρχε δὲ δηνωτικὸς κρίκος τοῦ Γένους, καταπατήθηκε ἀγρίως καὶ ἀπὸ τοὺς ἀσχοντες καὶ ἀπὸ τὸν λαὸ τοῦ νησιοῦ.

Στὶς 6 Ὁκτωβρίου, μάλιστα, ἔκλεισε καὶ τὸ περίφημο Σχολεῖο τῆς Σίφνου, γιατὶ ὁ δάσκαλος του Νικ. Σπεράντος αναγκάστηκε νὰ παραιτηθῇ ἀφοῦ, ἀν καὶ εἶχε διδάξει δεκαπέτα μῆνες δὲν πληρώθηκε ὅλο ἀντὸ τὸ διάστημα οὗτε ἔνα γρόσο. (6) «Ἐτοι ωρίτηκε στὸν δρόμο καὶ ἡ Παιδεία γιὰ νὰ δολοκληρωθῆ καὶ στὸν πνευματικὸ τομέα εὖ φανισμός».

Ἐν τῷ μεταξὺ παρῆλθεν δὲ κίνδυνος ἀπὸ τὸν ἔχθρικὸ στόλο, δὲ

ποῖος, μετὰ τὴν ἀποχώρηση τοῦ ἀπὸ τὸν Ἄργολικὸ κατευθύνθηκε στὴν Σούδα τῆς Κρήτης διόπου καὶ παρέμεινε μέχι τῆς 8 Οκτωβρίου. Ἀκολούθως, ἀφοῦ περιήλθε μερικά Κυκλαδονήσια (Σένο, Μάρκον, Τηνό) στὶς 15 Οκτωβρίου ἀνεγάρθησε γιὰ τὶς βάσεις του. Πρὶν φτάσῃ διμος σ' αὐτές κατέπλευσε τὴν Τένεδο, διόπου τὴν νύκτα τὶς 28 πρὸς τὴν 29 Οκτωβρίου ὑπέστη τὴν ἐπίθεση δύο Φαραΐαν πυροπλακῶν ὑπὸ τὸν Κανάρη καὶ τὸν Μηρατσάνο, κατὰ τὴν διοίαν πυροπλήθηκε ἔνα δίκροτο (7) ἀπὸ τὸν 1600 ναύτες καὶ στρατιωτες τοῦ δοτούντος διεσώθησαν μόνο δεκαπέντε. (8). Μετὰ ἀπὸ αὐτὴν τὴν πανωλεθρία δὲ τὸν ἔχθρικὸ στόλος ἔντρομος εἰσέπλευσε στὸν Ελλήσποντο.

(Συνεχίζεται)

Σημειώσεις

1. ΑΡΧΕΙΟΝ ΤΑΡΑΣ, τόμ. Η', σελ. 371—372.

2. ΑΝΤ. ΛΙΓΝΟΤ. Ιστορία τῆς νήσου "Τύρας. Ἀθῆναι 1953, τόμ. Β' σελ. 253.

3. ΑΝΤ. ΛΙΓΝΟΤ. Αδτόθι σ. 254—256.

4. ΑΡΧΕΙΟΝ ΤΑΡΑΣ, τόμ. Η' σελ. 230.

5. ΑΡΧΕΙΟΝ ΤΑΡΑΣ, τόμ. Η', σελ. 488.

6. ΣΙΜΟΤ Μ. ΣΤΜΕΩΝΙΔΗ. Τὰ Γράμματα στὸ γηρὶ τῆς Σίφνου, ἐν «Κυκλαδούν Φῶς», έτος ΙΙ'', ἀριθ. φύλλου 156.

7. ΑΝΤ. ΛΙΓΝΟΤ. Αδτόθι, σελ. 263—264.

8. ΤΡΙΚΟΤΙΠΗ. Ιστορία τῆς Ελληνικῆς Ἐπαναστάσεως. Ἀθῆναι 1888 τόμ. Β', σελ. 243.

ΣΙΦΝΕΙΚΟ ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ

40v

'Α λάρρος πολὺ μαχρύν,
π. χ. «Θωράκι σε απ' ἀλάργους νάρ-
χεσαι».

'Α λάρρα σημ. πηλός. Εἰδικά-
τερα δηλός δι παρασκευαζόμενος
διὰ τὴν κατασκευήν πηλίνων ἀγ-
γείων.

'Α λάρρας τὸ ἄλατι.

'Α λάρρας μεταβάλλομαι,
ἀλλάζω ροῦχα.

'Α λαρράς ο μανι-
φριδιάζομαι, τρομάζω.

'Α λαρράς κι ο δένδρο
τοῦ δόπιον η σκιά είναι ἔλαφρή
καὶ ὑγιεινή, δύως τὸ πεύκο, τὸ ἐ-
λαιόδενδρο κλπ., σὲ ἀντίθεσι μὲ τὰ
ἄλλα ποὺ η σκιά τους είναι βαρεῖα.

'Α λαρράς ο πατῶ δὲν σκέ-
πτομαι σοβαρά.

'Α λαρράς ντα φάνταστος, λ. χ. «άμε, κα-
μένε μου, ἀλαφροφάνταχτε, ποὺ
θωρεῖς ἀνεράδεξ».

'Α λαρράς σ κι ο ληγήμερα
έορτῆς ἀγίους χωρὶς νὰ είναι αὐ-
στηρά ἀργία.

'Α λαρράς ο νέστος στερούμε-
νος σοβαρότητος.

'Α λείφω ασπρίζω τοὺς τοί-
χους.

'Α λείφω ασπρίζω τοὺς τοί-
χους.

'Α λέστρα γιὰ τὴν δουλειά.

'Α λέστρας πρόδυμος, λ. χ.
εὐλέστα γιὰ τὴν δουλειά.

'Α λέστρας πρόδυμος, λ. χ.
εὐλέστα γιὰ τὴν δουλειά.

'Α λέστρας πρόδυμος,
λ. χ. εὐλέστα γιὰ τὴν δουλειά.
(Συνεχίζεται)

ΓΝΩΜΙΚΑ

-'Από τὰ διαλεγμένα παιρνει ὁ
Χάρος.

(«Έχει ἐπικρατήσει ἡ πεποίθησις, διτι
διάνατος προτιμᾶ τοὺς ἐκλεκτούς»).

★

-'Από τὰ καλοδουλεμένα παιρνει ὁ
δάλος τὰ μισά. 'Από τὰ κακοδου-
λεμένα παιρνει καὶ τὸν νοικοκύ-
ρην.

(Αφοῦ καὶ οἱ ἔντιμοι κωνδυνεύοντιν, εἴ-
να: τυπικὸν οἱ κακοὶ νὰ καταστέψονται).

★

-'Αφοῦ καθῶ ἀπ' τὸ συνάκι, τῦφλες
νάκτην ἢ πανούκλα.

(Σῳ ἔκεινες τὶς περιπτώσεις τῆς ζωῆς,
ποὺ διάνθρωπος ἀπὸ μίαν ἐλαχίστην καὶ
ἀνάξιαν λόγου λιροφήνη χάριν τὰ πάντα.
Εἰς τὴν περίστασιν αὐτῆς δι παθῶν ἀδια-
φορεῖ διὰ τοὺς σοβαροὺς λόγους κατα-
στρεφεῖν).

'Ο φωμάσας...

(Φωτ. κ. Ι.
Λ. Δημητριάδη)

Η 28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Από τις λαμπρότερες σελίδες της Ιστορίας μας ή 28η Οκτωβρίου, απέδειξε στην σύγχρονη έποχη την αιώνια άλκη των Έλλήνων.

Ουδέποτε βλάπτει ή, από καιρού εις καιρόν, άναμνοις τοιούτων μεγαλοδόξων γεγονότων.

Άντιθέτως μάλιστα. Και απόδεξις εύγνωμοσύνης απέραντου πρός τους γιγαντομάχους πατέρας μας είναι. Και θερμουργός φλόγα διακαίουσα τις λεπτότερες των ψυχικών χορδών αναγνωρίζεται.

Πέρυσι, τέτοιαν έποικη, εύρεθηκαν άνθρωποι, οι οποίοι προσεπάθησαν μέ την πέννα τους νά μάυρώσουν την έξοχον ήμέραν και νά μειώσουν την παγκοσμίων παραδεσδεγμένην έλληνικήν άξιαν της. Ή αισχρή, διότι μόνον οάν αισχρή μπορεί νά χαρακτηρίσθη, προσπάθεια έκεινη, έπειδωλε νά έφευνητο και νά συνταιρίσον τό νόημα της 28ης Οκτωβρίου πρός θεωρίας «κοινωνικοοικονομικάς», ασχέτους δηλαδή πρός τά ηρωϊκά των Έλληνων έπιτεύγματα.

Τό αντιπατριωτικό έκεινο έγχειρυμα υπήρξε βασική άρμοραν έδρασεως της «Σιφνιακής», ή όποια, θεσεν έπι τάπτωτος τά θέματα και ήναγκασεν τους παραλογιζομένους νά ανακρούσουν πρύμναν.

Πρός τούς διλούς έκεινους άπευθυνεταί και φέτος «Η Σιφνιακή» και τοὺς πληροφορεί θιτή ή έλληνική σκέψι, τέτοιας γεγονότα, ποι και κοινωνικοοικονομικήν νά έχουν βάσιν, δημιουργουμένην άπο όποιουσδήποτε μεγάλους εις βάρος τών λαῶν, γνωρίζει τὸν τρόπον νά τὰ άνυψων, από τῶν ίλικῶν βάθρων των, εις δυσθεώρητα οὐφο πνευματικῆς μεγαλωσύνης.

«Η Έλλας και οι Έλλινες γνωρίζουν, καλύτερον παντὸς ἄλλου, νά διακρίνουν και νά διασαφήζουν τὰ ίλικά και τὰ πνευματικά διανομήσια. Οι πραγματικοὶ Έλλινες, δημοιοι, αμετακίνητοι πάντοτε εύθυδρομοι ήνα τοὺς αιώνας, δέντρεφαν κατακτήτας, άπωθισαν έπιδρομεις και έλαμπτυναν τὴν Πατρίδα σὸν ουδεὶς δλος λαός.

Διά τὸν λόγον αὐτὸν, δέ έλληνισμός ἀποκρούει μετά βθελυμίας πᾶσαν προσπάθειαν βθειλώσεως καὶ καταπιλώσεως τῶν δσων ἐδόμηντον ή Πατρίς.

«Η Έλλας είναι αιώνια!»

ΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΜΑΖΗΣ

Άνετότεμης πληροφορίες φέρουν ώς ματαιώνενα τὰ ἔργα κατασκευῆς ἔργοστασίων μάζης στὴν Σίφνο καὶ στὸ Μαρούσι.

Οἱ πληροφορίες αντίτες, διασθήποτε δὲν πρεπεῖ νά είναι ἀλληλεῖς. Καὶ τοῦτο διότι ἀπό πολὺ τώρα καὶ γό συντάσσονται μέλεταις, πραγματοποιοῦνται τοπογραφικὲς ἔργασίες, διδάκωνται οἱ τεχνίτες τὸν σύγχρονο τρόπον κατασκευῆς, καὶ δύος εἰληγνωστοποιηθῆ, ή δηλ. ὑπόθεσις έδάδιζε πρὸς αἴσιον τέλος.

«Ἀπό τὴν ἄλλη πλευρὰ δέ Έθνικὴ Κυβέρνησις, διὰ σειρᾶς εὐεργετικῶν μέτρων θέτει τὴν ἐπαγγλίας καὶ τῆς βιοτεχνίας, ἀπεδείχεν διτὶ ή, ἡμα τῇ ἀναλήψει τῶν καθηκόντων της, ὑπόσχεσις, δὲν ὑπῆρξεν ἀπλῆ λέξις, ἀλλὰ ἐνέγρισα καὶ πρᾶξις.

Τὰ ἐργοστάσια μάζης Σίφνου καὶ Ἀμαρουσίου, τὰ δύοια θὰ συντελέσουν στὴν ἀνόρθωσι τῆς κεραμουργικῆς βιοτεχνίας ἀλλὰ καὶ τῆς κρατικῆς ὁ κονομίας δι' εἰσαγωγῆς συναλλάγματος ἐκ τῆς εμπορίας τῶν κεραμειῶν εἰδῶν, εἰναι ὑπόθεσις σοφεὰ τὴν δοτίαν δέ Έθνικὴ Κυβέρνησις δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ νά παραμείνῃ εἰς τὰς καλένδας.

ΕΛΛΕΙΨΙΣ ΘΑΡΡΟΥΣ

Τέσσερις σύμπολιται τῆς Σίφνου, ἀφού ἐδίαβασαν τὸ σχῆμα μας γιὰ τὸ Μαστρόκαλο καὶ δὲν συνεψώνταν μὲ τὸ περιεχόμενό του, μᾶς ἐπέστρεψαν ώς ἀπαράδεκτο τὸ φύλλο μας.

Εἶναι φυσικώτατο μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων νά ὑπάρχουν προσωπικὲς διαφορές. Αντὸ δὲν σημαίνει δμως διτὶ πρέπει, λόγῳ προσωπικῶν διαφορῶν, νά παραθεωρήται καὶ ή προσφορὰ τοῦ ἀτόμου πρὸς τὸ σύνολον.

Καὶ τοῦτο διότι μεγαλυτέρα εἶναι ή ἀξιά τῆς «πρὸς τὸ κοινόν» εὐεργειούς παρὰ ή μὴ ίκανωποίστας τοῦ αιτήματος ἐνός δέ δύο ἀνθρώπων.

«Η Σιφνιακή» δὲν ἐκφράζει τὴν προτίθησι της ἐπειδή ἔχασε τέσσερις συνδυομητάς, δηλαδὴ 120 δρχ.

τὸν χρόνον. Λάπηγη ἐκφράζει διὰ τὸν ἀνθρώποντας αὐτὸν τὸν δὲν είλητον τὸ θάρρος μὲ ἐπιχειρήματα νὰ ἀποδεῖξουν διτὶ δὲν ἀξίζει τῆς εκπονής τιμῆς δέ ο. Μαστρόκαλος. Τὸν ἀπεδείκνυναν αὐτό, ἐμεῖς, ἀπὸ τὴν ίδια αὐτὴ θέσι, θὰ ἀνακαλούσαμε τὰ δσα γράμματα.

Συνεπῶς εῇ Σιφνιακή, ποι δὲν ἀσχολεῖται μὲ τὰ προσωπικὰ τῶν διαφόρων ἐπαναφέρει καὶ σήμερα τὸ ίδιο θέμα καὶ ἐκφράζει τὴν γνώμην διτὶ δέ ο. Μαστρόκαλος εἶναι ἀξιος τοῦ ήπιουσύ ἐπάνων γιὰ τὴν σημαντικότατη φιλάνθρωπο δρᾶστοι του δὲ καιρούς δυοκόλους γιὰ τὸ «Ἐθνος» καὶ τὸ νησί μας.

ΜΗ ΧΕΙΡΟΤΕΡΑ!

«Ἀπὸ τὶς στήλες συναδέλφου ἀναγράφεται ἐπὶ σειρᾶς μηνῶν διτὶ «εἰς μνήμην τοῦ τάδε ἀποθύσαντος συμπόλιτον δύνατον τοῦ ή θυγάτηρο του κλπ. προσέφεραν 1.500 δρχ. ή 1.000 ή 500 εἰς ἐνίσχυσιν τῆς ἐφημερίδος μας.»

Τὸ γεγονός πρᾶξεν πράγματι καταπλήξιν!! Διότι εἶναι γνωστόν καὶ ἔχει πραγματικὴν δάσιον δυοεὶς μηνῆμην κάποιου νὰ προσφέρεται ὑπὲρ ἀναξιοπαθῶντων προσώπων, ώς λχ. ἀπόγονων, τυφλῶν, κωφαλάλων κλπ., αναπήδων καὶ δχι εἰς ἐνίσχυσιν ἐντύπων. Η νέα αὐτὴ μορφὴ διαδέσσεως ὑπὸ τῶν διωργῶν πλήττει ἀμεια τὰ φιλανθρωπικὰ Σωματεῖα μας καὶ ίδιαιτέρως τὴν Ἀδελφότητα Κυριῶν, ή δποι δικιώδης σ' αὐτές τὶς δωρεές στηρζει τὸ φιλάνθρωπο ἔργο της.

· «Οπος λοιπὸν ἐξελίσσεται ή ὑπόθεσις, οἱ ἐν δυοτερίᾳ συμπολιται μας συντόμως θὰ στερηθοῦν καὶ τῆς παρηγόρου διὰ τὴν δυστυχίαν των οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως, λόγω ἀναιμίας τῶν ταμείων τῶν Σωματείων μας.

«Η Σιφνιακή» θὰ γίνη πάλι κακὴ μὲ τὸ σχῆμα αὐτό. Εἶναι δημος πράγματα αὐτά;

ΤΗΣ ΣΙΚΙΝΙΑΚΗΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ
ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ - ΙΣΤΟΡΙΑ - ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ - ΤΕΧΝΗ - ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΕΤΟΣ 1ον - ΑΡΙΘ. 11 - 12 - ΑΘΗΝΑΙ 1967

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ

ΣΙΜΟΥ ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ

2ον

ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΦΙΛΙΚΗΣ

Πότε και από πούν μυθήρει στις όψεις της Φιλικῆς Ἐταιρείας δό N. Χρυσόγελος στέλνει δὲν γνωρίζουμε από έπισημα στοιχεῖα. Ούτε μνημονεύεται τὸ δύναμι τοι εἰς τοῖς, μέχρι σήμερα, δημοσιευθέντας πάντας τῶν φιλικῶν.

Συμπερασματικά δημος ὁδηγούμεθα στὴν σκέψη, δὲν ὑπῆρχε φιλικός, ἐκ τῶν ἐπομένων:

α) "Ἐγειρ γραφεῖ διτ, μόλις ἔξερογή τὸν Μάρτιο τοῦ 1821, ἡ Μεγάλη Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις, δό Χρυσόγελος παρηγήθη ἐκ τῆς θέσεως τοῦ διδασκάλου καὶ μαζὶ μὲν 70 μαθητῶς τοῦ ἀνέγνωσε στὴν Πελοπόννυν πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ἀγῶνος. Ἡ εἰδῆσις αὐτῆς, διπος ἔχουμε ἔξαναγράφει, δὲν εἶναι σιωτῆ(1).

Ἄπο τὴν σχολαρχία μὲν παροήθη, δὲν κατηγορούμενη δημος στὴν Πελοπόννυν. Ἀλλ' ἀφοῦ ἔκηρνε στὴν Σίφνῳ τὴν ἐπανάστασι (χωρὶς νὰ τὴν ἀποδεκτοῦν δημος ἔκεινος τῶν διποίων ἐθίγοντο τὰ οἰκονομικά τὸν συμφέροντα) ἐνεποτεύθη τὴν διεξαγωγὴν τῆς στὸν Ιαάννην Λευκαδοῦ καὶ τὸν ἥγουμενον τῆς Βερισιανῆς Δαμιανὸν Μπατῆν καὶ ἀνεχώρησε, πρὸ τῆς 1ης Μαΐου, γιὰ τὶς Σπέτσες καὶ Τήρων πρὸς συνάντησιν τῶν ἐκεῖ φιλικῶν.

Καὶ κατευθύνθησε στὰ δύο ναυτικὰ νησιά, ἐπειδὴ αὐτὰ εἶχαν εἰδοποιηθῆ διὰ τοῦ, ἀπὸ 25 Ἀπριλίου 1821, γράμματος τοῦ Βασιλείου Ξένην ἐξ Ὁδοσοῦν (τὸ διποῖν ἀπεστάλη μὲν τὸν Ιαάννην Ράλλην) πρὸς τοὺς προκρίτους Τήρας, διτι κατέρχεται εἰς τὴν Ἑλλάδα δὸ Δημήτριος Τυφλάντης(2).

Ἡ εἰδῆσις, περὶ τῆς καθόδου τοῦ Τυφλάντου, εἴχε φράνεται γνωστοποιηθῆ ἀπὸ τοὺς προκρίτους τῶν νήσων καὶ εἰς τὸν Χρυσόγελον, δό διποῖος, ἐν συνεχείᾳ, ἀπεφέσισε νὰ ἀναχωρήσῃ δι' αὐτᾶς.

Πράγματι, διαν δ Δημ. Τυφλάντης, ἔθασεν τὴν 12ην Ιουνίου εἰς Σπέτσας, προερχόμενος ἐξ Τήρας, δό N. Χρυσόγελος εὑνίσκετο ἐξει. Εἰς τὰς Σπέτσας ἤτο τότε καὶ δὲ Νεόφυτος Βάμβας, τὸν διποῖον δὸ Τυφλάντης παρέλαβεν εἰς τὸ ἐπιτελεῖον

τοῦ, καθὼς ἐπίσης καὶ τὸν Χρυσόγελον. Τὸν μὲν Βάμβαν δῆμον ἀρχικαγκελάριον, δηλαδὴ προστάτευον τοῦ διδασκάλου γραφείου τοῦ, τὸν δὲ Χρυσόγελον δό Γραμματέα(3).

Ἐκ τοῦ διορισμοῦ ἀντοῦ τοῦ Χρυσόγελου, σχεδὸν ὀμέσως μὲ τὴν ἀρχεῖν τοῦ Τυφλάντου εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἔξαγεται τὸ συμπέρασμα, διτι ήταν γνωστὸς εἰς τὸν ἐπαναστατικὸν κύκλον.

6) Ἀλλ' εἶδησις, ἐπιμαρτυριὴ τῆς ἰδιότητος τοῦ Χρυσοῦ, ὡς φιλικοῦ εἶναι ἡ, τῆς 30 Μαΐου 1822, κατὰ τὴν διποῖαν γράφων Χρυσοῦ. πρὸς τὸν I. Λευκαδίου ἐκ Τήνου τὸν ἀποκαλεῖ ἀδελφόν(4). Τὴν προσσυνημίαν δὲ ἀδελφόν(5) μετεχειρίζοντο μεταξύ τῶν οἱ φιλικοί.

ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΝ

Ὦ Ζ' δό Γραμματεῖς τοῦ διδασκάλου γραφείου, δό Χρυσόγελος, ἀκολούθησε τὸν Τυφλάντην, κατὰ τὴν πορείαν τοῦ πρὸς Πελοπόννησον.

Ἐτοι στὶς 14 Ιουνίου 1821, προερχόμενος ἐκ Σπετσῶν, φθάνει εἰς Τήραν, ἀπὸ τὴν διποῖαν ἀναχώρηση τῆς 19, διαυντερεύει κατ' αὐτὴν εἰς Σπέτσας καὶ τὴν ἐποιένην, ἡμέραν, δό Χρυσόγελος καὶ ἡ διποῖη λοιπὴ συνοδεία τοῦ Τυφλάντου, ἔ-

φθασαν εἰς τὰ Βέρβανα, ἔναντι τῆς Τυπόλεος(6). Κατὰ τὴν ἐπελθούσαν, μεταξὺ δροκρίτων καὶ Τύρηλάντου, φῆξιν, συνεπεία διαφορίν, διό πρὸς τὴν πολιτικήν διοργάνωσιν τοῦ τόπου, καὶ τὴν ἀκολούθησαν κατὰ τὴν 27ην Ιουνίου, φυγὴν τοῦ Τυφλάντου ἐκ Βερβανῶν εἰς Λεωνάριον, δὲν γνωρίζουμε ποιαν σάσιν ἐκράτησεν δό Χρυσόγελος. Ηλάτως καὶ τὸν ἐπόμενο μῆνα Ιούλιον ἔξηκολούθη νὰ εἶναι δό Γραμματεὺς αὐτοῦ(7).

(Συνεχίζεται)

Σ μετώσεις:

1.— ΣΙΜΟΤ ΣΤΜΕΩΝΙΔΗ. 'Ο Ορθος τῆς Σιφνου, ἐν «Σιφνων, τεύχος Νο 4, 'Απρίλιος 1967, σελ. 51—52, διπον καὶ σχετικη διδολογωματια.

2.— ΚΩΝ. ΔΙΑΜΑΝΤΗ. Δημήτριος Τυφλάντης. Μέρος Α'. 'Αθήνα 1966, σελ. 51.

3.— ΚΩΝ. ΔΙΑΜΑΝΤΗ. Αδτόθι, σελ. 71.

4.— 'Εφημερίς «Σίφνος», Ιούλιος 1944, ἀρ. φύλλου 148, σελ. 19.

5.— ΚΩΝ. ΔΙΑΜΑΝΤΗ. Αδτόθι, σελ. 71, 72, 86, 87, 93.

6.— ΚΩΝ. ΔΙΑΜΑΝΤΗ. Αδτόθι, σελ. 95.

7Ω.— ΚΩΝ. ΔΙΑΜΑΝΤΗ. Αδτόθι, σελ. 71.

Τὸ Κάστρο σήμερα

(Φωτ. κ. Ι. Δ. Δημητριάδη)

Ιστορικά Σημειώματα

Ο ΟΡΘΡΟΣ ΤΗΣ ΣΙΦΝΟΥ

ΣΙΜΟΥ ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο)
ΓΕΤΟΝΟΤΑ τῷ 1823.

Στις 12 Μαρτίου 1823 σὲ κοινὴ σύνεψη τῶν παραστατῶν καὶ πληρεξούσων τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, «Κυκλάδων τε καὶ Σποράδων», στὸ "Αστρος, ἀεκριθῇ ἐπάναγκες νὰ συνεισφέρουν εἰς τὸ ἔθνικὸν ταμεῖον, εἰς μίαν σύντομον διορίᾳ, γροσια χιλιάδας διακοπίας ὁγδοήρχοντα ἐπτά, εἰς λογαριασμὸν τῶν δεκατῶν τῶν προϊόντων τοῦ τρέχοντος ἔτους, διὰ νὰ ἐπιταχύνῃ ὁ ἐπόλους τοῦ θνικοῦ στόλου...».

Στὸν κατάλογο δὲ ποὺ σινέταξαν τὴν ίδια ἡμέρα, ἡ Σίφνος βρίσκεται γραμμένη στὴν "Ἐπαρχίᾳ Νάξου γιὰ 11.000 γρόσια, τρίτη στὸ ποσὸν μετὰ τὴν Νάξο (34.000 γρόσ.). καὶ Πάρο (16.000 γρ.).

Πληρεξούσιος Σίφνου στὴν σύσκεψη αὐτῆς ἦταν δὲ Νικόλαος Ἀλέξ. Καμπάνης (2).

Τὸν μῆνα Μάιον ἔγινε ἡ διαίρεση τῶν νησιῶν τοῦ Αἰγαίου Πελάγους σὲ ἐπαρχίες. Η Σίφνος μαζὶ μὲ τὴν Μῆλο καὶ τὴν Κύμολο ἀπετέλεσαν μίαν ἐπαρχίαν μὲ ἔδρα τὴν Σίφνο (3).

"Ἐπαρχος, κατ' ἀξίωσιν «τὸν ἐν Τριπολιτᾷ Σιφνίων καὶ Μηλίων, παρέμεινε ὁ ἀτ' τὸν περασμένον χρόνο τοποθετημένος Παναγιώτης Καραϊώνης (4).

"Ἐν τῷ μεταξὺ στις 11 Μαΐου ἀπέπλευσε ἀτ' τὸν Ἐλλήσποντα ὁ ἐγχθρικὸς στόλος ἥπο τὸν Χοσφέβ Πασάν μὲ προορισμὸν τὴν Πελοπόννησο (5).

Περιπλέοντας τὰ νησιά ὁ καπούδαν πασᾶς ἔκανε καὶ τὴν ἐμφάνιση του στὴν Σίφνο, ὅπως φαίνεται ἀτ' τὸ πλόκατο, γεμάτο ἀγνοίᾳ, γράμμα τῶν Σιφνίων πρὸς τοὺς Τσολαούς:

«Κύριοι Ἐφροδοι τῆς Νήσου
Τήδρας,

Βλέποντες τὰ Όθωμανικὰ καράβια διαπλέοντα μεταξὺ τῶν νήσων μας περίπου δύο ἡμέρας μέχρι σήμερον καὶ μηδεμίαν ἔχοντες ἀσφαλῆ πληροφορίαν διὰ τὸν Ἐλληνικὸν

ἀκαταμάχητον στόλον, ἐὰν ἐκινήθη εἰς ἀπάντησιν καὶ παντελῆ ἀφανισμὸν ἔκεινον (εἰς ὃν, μετὰ Θεόν, τὰς ἐλπίδας ἔχομεν) μένομεν περίφοβοι καὶ γεμάτοι ἀνησυχίας.

Διὰ δὴ ταῦτα στέλλομεν ἐπίτιθες τὸν παρόντα, καὶ παρακαλοῦμεν τὴν ἐμετέραν σεβαστὴν διοίκησιν νὰ μᾶς δύνῃ τὴν περὶ τούτους θεβαίαν πληροφορίαν, διὰ τοῦτο διενεργοῦμεν καὶ ἡμεῖς τὰ ἐφ' ἡμῖν κατὰ δύναμιν, μένοντες ὡς ἐσμέν.

Τῇ α' Ιουλίου 1823, (Σίφνος)

Οἱ ἀδειφοί καὶ δοῦλοι

(Σ.) Κάτοικοι τῆς νήσου Σίφνου» (6).

Ο ἐχθρικὸς ὅμως στόλος δὲν ἐπειράξε τὸ νησιά. Κατευθύνθηκε στὴν Κάρυστο, ἔλυσε τὴν πολιορκία της καὶ ἀφοῦ ἐφοδίασε τὰ φρούρια Κορώνης καὶ Μεθώνης, κατέπλευσε στὴν Πάτρα.

(Συνεχίζεται)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- 1.— ΑΡΧΕΙΟΝ ΤΔΡΑΣ, τόμ. Θ', σελ. 101.
- 2.— ΑΡΧΕΙΟΝ ΤΔΡΑΣ, τόμ. Θ' σελ. 102 — 103.
- 3 ... ΑΡΧΕΙΑ ΕΛΛΗΝ. ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑ Σ., τόμ. Β', 1882, σελ. 13.
- 4 ... ΑΡΧΕΙΑ ΕΛΛΗΝ. ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑ Σ., τόμ. Β', σελ. 24.
- 5.— ΑΝΤΩΝΙΟΥΣ ΔΙΓΝΟΥ. Ιστορία τῆς νήσου "Τήδρας" Ἀθῆνα 1953, τόμ. Β', σελ. 296.
- 6 — ΑΡΧΕΙΟΝ ΤΔΡΑΣ, τόμ. Θ', σελ. 235—237.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ Καὶ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ

Τοῦ κ. ΣΙΜΟΥ ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Γ. ΑΤΕΣΗ

Μητροπολίτου πρ. Λήμνου
«Πτυχιαὶ τῆς Ζωῆς μου»
Αθῆναι 1967, σελίδες 85

Τπό τὸν ἀνωτέρῳ τίτλον, ἡ Α. Σ. δὲ Μητροπολίτης πρ. Λήμνου κ. κ. Βασιλεῖος, μᾶς παρουσιάζει τὴν ἀντοιχογραφίαν του, τὴν εἰς γενικόν γραμμάτιον, «πολυκανθῶν καὶ δραματικήν ἔσον». Του.

Οἱ συγγραφεῖς ἀναγνωρίζει εἰς τὸν πολύολον ὃτι εἶναι δυσάρεστον τὸ ἔγον τῆς ἐπασχόλησεως τοῦ κληροκού, καὶ μάλιστα τοῦ Ἀρχιερέως, μὲ τὴν προσβολὴν τὸν ἀπρόσεον του, καθ' ὅσον τοιούτον ἔγον «πάλειον καὶ πρὸς τὸ βαθύτερον, τῆς ταπεινοφροσύνης, νόμαν».

«Οταν διος δημωνυχῆται συγκεχμένη, περὶ τῆς ἐκτίμησιν» τῶν ὑπηρεσιῶν τούτων, «ἰδεα, ἀδιαφόρως πόθεν αὐτὴν προσέρχεται... ἐπιβάλλεται... εἰς τὴν φωνὴν τῆς ἀληθείας ἥπατον» νό ταρσουσιάζει πραγματικῶς τὰ γενόντα, καὶ λόγων τῆς ἰστορικῆς καὶ μόνον ἀπατήσεως.

**

Ἡ στήλη αὐτῇ χαίρεται ίδιαιτέρως διότι, ἐπὶ τέλους, δὲ Σεβασμού τοῦ ἀπέραντος νὰ θέσῃ τὸν λύχνον ἐπὶ τὸν μόδιον.

Εἰς τὰς 85 σελίδας τῶν βιβλίου, πληροφορεῖται ὁ ἀναγνῶστης πᾶς ἡ δυστυχεὶ ἀγκάλιαστη ἀδυστήρη ἔνα μικρὸ παιδί, ἀπὸ τὰ πρότα ἀδύντινον βῆματα του^ν πᾶς, ἀνέλεπτα, συνέχει στὰ ἐφρικα του^ν χρόνια τὸ ματτώματ^ν της^ν πᾶς τὸ παιδὶ κι' ὁ ἔφριδος, μαζὶ μὲ μιὰ μπρέση ἔξοχη, ἀπάτην δῆθι μὲ ἔγκαττέρησιν, μὲ τίσιν ἀλλόνητη πρὸς τὸν Θέον, δὲ Οποῖος τελικὰ ἔκανε τὸ θαύμα Του.

Ἀκολούθως παρακαλοῦθει τὴν εἰσοδὸν του εἰς τὴν ιεράν Μονὴν Μεγίστης Λαύρας τοῦ Ἀγίου Ὁρούς, τὴν σπουδαιοτάτην ἱερεσίαν του εἰς τὸ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος, τὸν τρόπον τῶν γηνασιακῶν — πανεπιστηματῶν σπουδῶν του, τὴν πρόσδηψιν του ὡς ἀρχιδιακόνου του Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, τὴν

ἔξοχον δρᾶσιν του ὡς ἐφημερίον τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Ἀλεξανδροῦ Παλ. Φαλήρου ὡς καὶ τὰς ὑπορεσίας του ὡς γραμματεῖος, κοδικογράφος καὶ Ἀρχιγραμματέως τῆς Ιερᾶς Σύνοδου.

Μανθάνει τὴν ἔξαιρετον δρᾶσιν του ὡς δοθητοῦ ἐπισκόπου τοῦ Ἀντιβασιλέως Δαμασκηνοῦ καὶ ὡς πρωτογέλλον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, τὴν δοτοῖς Οὗτος πράματι δημιύνει κωλυμένου τοῦ Ἀρχιεπισκόπου — Ἀντιβασιλέως· τὴν, ἀπένταντι του, ἀδικον συντετριφόρων τοῦ ἀρχιεπισκόπου Συνδικώντως ἀκόμη καὶ μετὰ τὴν ἐκλογὴν καὶ παραίτησιν του ἀπὸ τοῦ Μητροπολίτου Λήμνου, τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὴν Ἀποστολήν Διακονίαν καὶ, τέλος, τὴν δὲ 151 συγγραφήν, συμβολῆν του εἰς τὴν Ἐπιστήμην.

**

‘Αρχιερεὺς τοιαύτης ὑποστάσεος, ἡ Α. Σ. δὲ πρόρω Λήμνου κ. κ. Βασιλεῖος, παραμένει διὰ 17ετίαν εἰν τὸ περιθώριον, ἐνὸν τὸ χριστεπώνυμον πλάρωμα τοσαντήν ἔχει ἀνάγκην Ἀρχιερέων = ποιμαναρχῶν τῆς περιοδιῆς τοῦ Σεβασμοτάτου.

Κατὰ τὸ 17ετές τοῦτο, ἐν τούτοις, διάτημα, δὲν παρέμεινεν ἀργός, ἀλλ' ἐκ πότε πολὺ ἔγινανδενος, πρόηγας θετικῶς τὴν ἐκληρονομικήν, ἵδια, ιστορίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐλληνικῆς Ἐκκλησίας, καταλαβὼν διὰ τῶν συγγραμμάτων του τὸν τίτλον τοῦ κορυφαίου συγχρόνου ἐκκλησιατικοῦ ιστοριογράφου.

‘Αρχιερεὺς τοῦ ἔξαιρετου ἥθισμας

καὶ τῆς ἀρτιαίης ἐπιστημονικῆς κα-

ταρτησίους τοῦ Σεβασμοτάτου κ. κ.

Βασιλείου, τιμονί τὴν Ὁρθοδόξου

Ἐλληνικήν Ἐκκλησίαν.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Γ. ΑΤΕΣΗ

Μητροπολίτου πρ. Λήμνου.

«Σκόριοι Ἐπιστήμονες

καὶ Διανοούμενοι

Αθῆναι 1967, σελίδες 22.

Πρόκειται περὶ καταλόγου, εἰς καλάδους ἐπιστημῶν διηρημένου, τῶν διαπρεψάντων Σκυρίων. Χρησίμου διὰ τὴν Ἰστορίαν τῆς Ηγουμονίου, ίδιατεράς πατέλος τῆς Α.Σ. τοῦ συγγραφέως,

ΜΑΝΟΥ ΦΙΛΙΠΠΑΚΗ

«Βρύση, τὸ Μοναστήρι τῆς Βρυσιανῆς» ἐν ἐφεμερίδι «Στιφανάκη Φωνή», ἀριθ. φύλλου 34, 1967.

‘Αναφερόμενος εἰς τὸ τοπωνυμικό «Βρύση», δ. κ. Φίλιππάκης, ἐπεκτείνεται, κατὰ τρόπον ίκανον ηγετικὸν, καὶ εἰς τὴν Ἰστορίαν τῆς, εἰς τὴν θέσιν Βρύσην, ιερᾶς μονῆς τῆς Βρυσιανῆς, καθὼς καὶ εἰς παραδοσιακάς, περὶ αὐτῆς πληροφορίας. Τὸ κείμενον κομιζεῖται μὲ δραματικές φωτογραφίες τῶν συγκεκριμένων μας καλλιτέχνους Κανόνη Λιαυαντῆ.

Διὰ τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ δ. κ. Φιλ. θι τικός πρόσage τὴν Ἰστορίαν τῆς Βρυσιανῆς, ίδιατεράς διὰ τοῦ δημοσιευμένου πλανού βιβλίου, ἀνευθεόντων εἰς τὴν Μονὴν κατό τὸ 1930 καὶ καταγγαρώντων ὑπὸ τῆς ἔξαιρετου συμποτίδου μαζὶ ἀγωματολόγου δίδος Βαρθάρας Φίλιππακη.

Ἐν τούτοις, δ. κ. Φιλ. ὑπεπάπει καὶ εἰς δρώμενα σφράγατα τὰ δόπια ἐπιβάλλεται λα τὰ πλοκασταταδόν, κάριν τῆς Ιστορίας. Τὰ ἐπόμενα:

1. Τὸ ἔμβλημα τῆς σταυρογιακῆς ἀξίας τῶν Μονῶν, δὲν ἡγού διανοούμενον τοῦ «εκουμενέ» (Γρυπῆλον), ἀλλ' ἡ «πτηξίς» αὐτοῦ εἰς τὰ θεμέλια.

Καὶ ἡμεῖς τὴν ἐσφαλμένην ἀποφίν τοῦ κ. Φ. διευπομάνειν εἰς ῥι κατά τὸ παρελθόν ἔτος, δημοσιευθέν διηρημένη σύγραφα μαζὶ ὑπὸ τοῦ τίτλου «Η Κυρία Βρυσιανή, τὴν δοπίαν καὶ ἀνακαλούμενη σήμερον ἀπένεμε, ὡς ἐπὶ τὸ θέσεις ταύ-

τος. 2. ‘Ο, ἐκ τῶν ἀνακανιστῶν τῆς Βρυσιανῆς, Βασιλείος λογοθέτης, δὲν ἡγούθετης τῆς Μ. ο γη, ἀλλά τῆς ἐπισκοπῆς εἰς τὴν δοπίαν ὑπήγετο η Στρόφη. Τὸ διφίκιον τοῦ λογοθέτου ἀπενέμετο, ὡς ἐπὶ τὸ πλε-

στον, είς πολιτικὰ πρόσωπα διαθέτοντα μόρφωσιν, καὶ οὐδέποτε εἰς κληρούχους καὶ οὐδέποτε εἰς μοναχούς. Εἰς τὰ μοναστηριακά ἀξιώματα δὲν καταλέγεται εἴς ἄλλον καὶ τὸ τοῦ λογόθετον.

3. Ο Κώδιξ Β' τῆς Μονῆς δὲν χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1666, ὡς ὑποθέτει ὁ κ. Φίλ. Ἡ ἀρχαιοτέρᾳ εἰς αὐτὸν χρονολόγια είναι τοῦ ἔτους 1783, κατὰ τὸ διπλὸν δὲ ἐπίτροπος τῆς Βρυσιονῆς Γεωργάκης Γρυπάνης ἥγοντας τὸ σώμα τοῦ Κώδικος: ἀντὶ 4 γρασίων «ἀπὸ σινάνι λιναρά» (Φύλλον 2, 6 τοῦ Κώδικος).

Ἐπίσης, δὲν εὑρίσκονται ἐντὸς αὐτοῦ καταχωρισμένες κείμενα παλαιοτέρων ἔγγραφων (ἀντίγραφα προτοτύπων).

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, δὲν τὸ ἄρθρον τοῦ κ. Φίλιππου, τὸ διπλὸν καταλαμβάνει μεγάλον ἀριθμὸν στηλῶν τῆς ἐφημερίδος, ἐκτὸς τῆς Ἰστορικῆς καὶ παραδοσιακῆς ομοιασίας του, ἔχει μεγάλην ἀξίαν καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος διτὶ ἐντόνος προβάλλεται δι' αὐτοῦ ἡ ἀναληγμένη προστάθεια ἀνασύρημα τῆς ἀφανείας τῆς Βρυσιανῆς καὶ δημιουργίας κινήσεως διὰ τὴν ἀναστήλωσή της.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

- ΚΤΚΛΑΛΙΚΟΝ ΦΩΣ, ἀριθ. φύλλου 232, Νοέμβριος 1967.
- ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ, τεύχος 303, «Οκτώβριος 1967.
- ΣΙΦΝΑΙ·ΚΑ ΝΕΑ, ἀριθ. φύλλου 247, Σεπτέμβριος 1967.
- ΝΕΑ ΜΤΚΝΟΥΣ, ἀριθ. φύλλ. 234—236, Αὔγουστος — Σεπτέμβριος — Οκτώβριος 1967.
- ΣΙΦΝΟΣ, ἀριθ. φύλλ. 401—402, Αὔγουστος — Σεπτέμβριος 1967.
- ΝΑΞΙΑΚΟΝ ΜΕΛΛΟΝ, ἀριθ. φύλλ. 289—290, Σεπτέμβριος — Οκτώβριος 1967.
- ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΙΓΑΙΟΤΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΕΡΜΟΤΠΟΛΕΩΣ, Νο 25, «Ιούνιος — Σ) δειος 1967.
- ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ, Τεύχη 305—306, Νοέμβριος 1967
- ΑΝΔΡΙΑΚΗ, Δεκέμβριος 67
- ΣΙΦΝΑΙ·ΚΑ ΝΕΑ, «Οκτώβριος 1967.

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΜΑΘΗΤΑΙ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

— Μὲ πρᾶξιν τοῦ Συλλόγου τῶν κ.κ. Καθηγητῶν τοῦ Γυμνασίου ἐζητήσαντας ὡς πρωτεύαντες εἰς τὴν βαθμολογίαν τοῦ θεοῦ καὶ ἐπιμέλειαν, κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος, οἱ μαθηταὶ: ΘΟΜΑΣ ΣΤΑΜ. ΚΑΤΣΟΥΛΑΚΗΣ* (Β' τάξεως)

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΑΤΣΟΝΙΟΣ (Β'
τάξεως)

Ἐξ αὐτῶν, δὲ πρῶτος εἰχει εἰς ὅλα τὰ μαθήματα ἄνω τῶν 16 βαθμῶν, οἱ δὲ διπλοίτοι γενικὴν βαθμολογίαν 17 καὶ πάνω. Εἰς τὸν πρῶτον ἀπενεμηθῆν ἔγγραφος ἔτανος καὶ εἰς τοὺς ἄλλους τρεῖς προφορικούς.

Ἡ Αδελφότης Σιφνίων «Ἄγιος Σωμεών», εδώρθησεν εἰς τοὺς δύο πρότυτους ἐκ τῶν ἀντότερων ἀνά έννα βιβλίον.

ΣΧΟΛΙΚΑ Ή ΝΕΑ

— Στὶς 3 Οκτωβρίου ἤσχισαν, μὲ ἐπιστροφὸν τελετὴν, τὰ μαθήματα τοῦ Γυμνασίου Σιφνίου. Τὸν ἀγαπώντα ἐτέλεσεν δὲ ἀρχειαρχότας ἐπίτροπος Σιφνῶν οἰκονόμος κ. «Ιοάννης Λεπάτσας» βοηθούμενος διὰ τοῦ ἐπηρεόφορον «Ἀπολλονίας κ. «Ἀντώνιον» Λεβαντή. Παρέσθησαν αἱ τοπικοὶ Ἀρχαῖ, οἱ γονεῖς τῶν παιδιῶν καὶ πάτερος κόσμους. Κατέλησαν δὲ ἀρχειαρχότος, μεταφέροντας ταῖς εὐχαῖς τοῦ Σεβασμοτάτου, ὁ ἐπηρεόφορος κ. Λεβαντήν, δὲ Πρόθεστος Απολλονίας κ. Γεώργ. Ματζούνης, δὲ Λευθνήτης τοῦ Γυμνασίου κ. Νίκ. Προσωπίας (ὅ διπλὸς ἀνέψιονος καὶ τὸν κανονισμὸν τοῦ Γυμνασίου) καὶ δὲ Καθηγητής τῶν μαθημάτων κ. «Ἀχλ., Αλεξανδρόπολος. Τοὺς νέους μαθητὰς ἐχωρέτησα οἱ μαθηταὶ Θωμᾶς Σταμ. Κατσουλάκης καὶ Εἰρήνη Ναδάλη.

Ἡ δόνωσις τοῦ Γυμνασίου εἰς μαθητάς ἀνήθη φέτος εἰς 48.

— Επὶ τῇ ἐνάρξει τῶν μαθημάτων τῶν Κατηγητῶν Σχολείου, ἐτέλεσθη εἰς τὰς 15 Οκτωβρίου ἀγαπητός εἰς τὸν «Άγιον Σπυρίδωνα» Απολλονίας. Ομίλουσαν δὲ ἀρχειοφόρος, ἐπίτροπος καὶ διεθέλγος Καθηγητῆς τοῦ Γυμνασίου κ. Φρ. Κυριακού. Ἡ θορή ήληξε μὲ τὴν φιληπτὴν τοῦ Σεβασμοτάτου.

— Εἰς τὰς 27 τοῦ ίδιου μηνὸς, ἐτέ-

Ο ΑΗ ΒΑΣΙΛΗΣ

“Ἐγειρ ἀρχίσει νά δραδιάνη προχωρώ νά κομιθώ

“Όμως κάτι μέ ξαφνιάζει δέν μπορώ νά φαντασθο!

Είναι ὁ ἄγιος Βασίλης φροτομένος, πουρασμένος κάθεται σὲ μία καρέκλα καὶ κομιταῖ πάνθενος.

Μὰ σὲ λίγο νά! ἔστανει καὶ παντού ἀφίνει δόρα καὶ νά φύγη ξεκινάει γιατὶ πέφασε η ὥρα.

Τῆς μικρούλας ΝΤΟΡΕΤΑΣ ΚΑΟΤΡΗ, ἔγγονης κ. Δωροθέας Ρήγα.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ

Ἡ Ἐφορεία, τὸ προσωπικὸν καὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου Απολλονίας, εὐχαριστοῦνται ἐθεῷς τὸν κ. ΚΩΝ. Ι. ΚΑΡΡΑΝ Διά την, ἐκ 1.000 δοχ. προσφοράν του, κατόπιν τῆς ἐκκλησίας διὰ τὴν ἀγροτὸν ἐνδόπλου — καὶ διόσκουρον θεϊκῆς μουσικῆς ἀπαρατήτων εἰς τὸ Σχολεῖον.

Παρακαλοῦνται οἱ φιλοπόροδοι συμπολίται, διτος οικυπλάσουσιν τὸ ἀπαιτηθούμενο ποσόν διὰ τὴν ἀγοράν των.

λέσθη, μὲ έντικην ἔξαρσιν, εἰς τὸ Γυμνάσιον, ἡ ἐστρή τῆς Σημαίας.

Μαθηταὶ καὶ μαθήται αἱ ἀγήγειλαν παιδιάται καὶ ἐπανασκέτες έθικον περιχρέμενον.

Ο Διευθυντής τοῦ Γυμνασίου κ. Προκοπάς, παρέδουσαν τὴν σημαίαν εἰς τὸ σημαστόρον, μαθητὴν Θωμᾶν Κατσουλάκην καὶ τοὺς παρατάττοντας μαθηταὶς Εἰρήνη Ναδάλη (Γ' τάξεως) καὶ Αλικαρ. Λεβαντή (β' τάξεως).

— Τέλος, τὸ Γυμνάσιο καὶ ὅλα τὰ Δημοτικά Σχολεία ταῦτα εἶλαν μέρος στὶς πανηγυρίζουσες ἐκδηλώσεις τῆς 28ης Οκτωβρίου μὲ ένθυμην ἔξαρσιν καὶ ὑπερηφάνειαν. Τοὺς πανηγυρικοὺς τῆς ἡμέρας ἐπεφόνησαν εἰς τὸ Απολλονίαν διδυσκαλος κ. «Αγτ. Τρούλλος καὶ εἰς Αρτεμόνα δ. κ. Γεωργίου Πρόσκος.

ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΣ,

‘Η διατήρηση τοῦ κειμηλιακοῦ θησαυροῦ μας στὸν τόπο μας ἐπίσην, πρέπει νὰ γίνην ἐπιδιώξει δύο πλην των μας. Εναὶ τὸ ούνθιμα: Τί ποτε έξω ἀπὸ τὴν Σιφνό.

ΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΜΑΣ ΚΕΙΜΗΛΙΑ ΕΠΙΒΑΛΛΕΤΑΙ ΝΑ ΠΕΡΙΦΡΟΥΡΗΘΟΥΝ

Τὸ πατένιον βιβλίο, ἔνα μηγαῖο τοῦ 18ου αἰῶνος, εὑρίσκεται στὸ ίερὸν βῆμα ἐξελκητικαὶ τοῦ νησοῦ μαζ. Τὰ πρώτα τον φύλλα, ἀγωντὸν πᾶς, εἶχαν κατατραφεῖ καὶ διδοκτήτης του, γάλ γε τὸ ἔχον πλήρες, ἔγραψε μὲ τὰ χέρια του δασ δὲν ἑπήρχαν καὶ τὸ *πεπάνωσεν* μὲ δυο χαρτόνια. Στὴν ἐσωτερικῇ ἡψι τοῦ ἐμπροσθίου ι-ζωρύνιλον *Ἑλιογάριτεν δὺν ἄγγελον* — φύλακας των διδοκιών — καὶ ἀπὸ κάτω ἀπημένωσε:

εἰποῦ τὸ διδοκόν εἶναι τοῦ ἀγίου Λογοθέτου καὶ δποιος τὸ ἀποξενώσει (τὸ κλεψει) νά ἔχῃ τὴν κατάρα τοῦ ἀγίου σάδοντα καὶ τὴν ἑικὴ μου.

Πράγματι, δὲν δρεθήκεν (ἀκόμη) ἀνθρωπος νά τὸ *ἀποξενώτηρ*. Ή κατάπαιτοι τοῦ διμος, λόγον κακῆς διατηρήσεως, είναι ἐμφανεστάτη. Τὸ σαράκι τοῦ καρτοῦ, τὸ ἔχει καταφάγει.

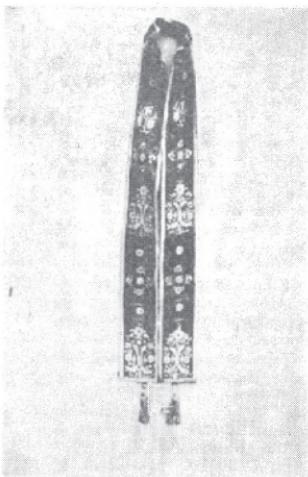
Δέν είναι καὶ πάντα νά συνειδητοποιήσωμε δτι κάποια ίδιατερη φροντίδη πρέπει νά ἐπιδεξιώμε διὰ τὴν διατηρήσαν τοῦ κειμηλιακοῦ μαζ θησαυροῦ;

Ἄν κάποιεις μία σύγκρισι μὲ τὸ ἄλλο βιβλίο (ζευρόδραφα λειτουργικό), ποὺ σάδεται στὴν Βρυσιανή, εἴνωλα μποροῦμε νά ἀντιληφθοῦμε δτι τὸ δεύτερο, ποὺ ἔτυχε καποιαὶ ίδιατερης μεταχειρίσεως, διατηρεῖται εἰς ἀρίστην κατάστασιν.

Εἶναι λοιπὸν κακὸ ή Βρυσιανή νά γίνη δ τόπος συγχεντρώσεως τοῦ διασπάρτου κειμηλιακοῦ μαζ θησαυροῦν;

Νομίζουμε δχ.

Ἄς ενισχύσωμε λοιπὸν τὴν προσπάθειαν ἀναστηλώσεως τῆς Βρυσιανῆς, ποὺ ἔχει ἀναλάβει ή *'Αδελφότης Σιτνίνων* "Ο Ἀγίος Συμών, ἀποκλειστικὰ καὶ μόνον γιὰ τὸ καλὸ τοῦ ἀγαπημένου μαζ νησιοῦ.

Χρυσοκέντητο, ἀρίστης τέχνης, πετραχῆλη τῆς Βρυσιανῆς, ἐκ δωρεᾶς τοῦ ἀειμνήστου Νικολάου Βάσου

Φωτ. κ. 'Ι. Δ. Δημητριάδη

ΕΝΑΣ ΧΡΟΝΟΣ

Με τὸ τεῦχος αὐτό, εἰς Σιφνιακή», συμπληρώνει τὸν πρώτο χρόνο τῆς ζωῆς της. Στὸ μικρὸ αὐτὸ διάστημα πατένει ὅτι προσφέρει θεικήν, θεικωτάτην, ὑπέροεινα στὴν πνευματικήν, ιδιαιτατα, Σίφνον. Καὶ τοῦτο, διότι δὲν παρέμεινε μία ἔξδοσις μὲ στατικό, ἀμετακίνητα ίδιο, περιεχόμενο.

Ἀντιθέτως, παρὰ τὸν ἀνέλεπτον ἐναντίον της πολέμου κάποιων ἀντίθετων, ἡ δύνανθη, ὅχι μόνον νὰ ἐπιβιώῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ δειπνήσῃ τὸ περιεχόμενον καὶ τὴν ἐμφάνισην της, ἀπὸ φύλλον εἰς φύλλον, κατὰ τοιούντον τρόπῳ ὅπει τὰ πλοτάτη, γραπτῶς καὶ προσφορικῶς, εἴμενη, ἐμμένεστατα σχόλια καὶ τὸν ἄλλον ἀνθρώπον, ἀλλὰ καὶ μεγάλων πνευματικῶν φυσιογνωμιῶν.

Πρὸς στιγμὴν ἐνόμισεν ὅτι ὁ ἀφίλοκερδης σκοτὼς της δὲν θὰ ἔκαποφέροι. Μόνον διως πρὸς στιγμὴν. Διοτί, εθύνθις ἀμέσως, ὃ δρῖζον ἐγένετο, ἀπὸ νεφελώδους, αἰθίος. Τὴν αἰθίοντα αὐτήν, παρεγγόρησαν εἰς τὴν «Σιφνιακήν» πολλοὶ φύλοι της καὶ ιδιαιτέρως, ἔνας ἔξ αὐτῶν.

Πρὸς τὸν πολλοὺς α'θανάτου τὴν βαθύτερην ἀνάγκην νὰ ἀπευθύνῃ τὰς θερμοτάτας τῶν εὐχαριστῶν της. Πρὸς τὸν ἔνα τὴν παντοτεινὴν ἐνγωμοσύνην της.

ΑΓΑΠΗ ΕΜΠΡΑΚΤΟΣ

Στὸ περασμένο φύλλο της ἡ «Σιφνιακή», ἀπημόνην ἔκκλησιν πρὸς τοὺς φύλους της νὰ τὴν συντρέξουν οἰκονομικῶς, ὅπει τὰ μπορέσῃ νὰ συνεχίσῃ τὴν ἔκδοσιν της.

Ἡ ἔκκλησις αὐτὴ εἶχεν εὐμενεστάτην ἀπήχησιν καὶ, ἀπὸ τελεφώνου καὶ μὲ γράμματα, τῆς ἐδηλόθη διὰ δὲν πρόσκειται νὰ ἔπειρέψουν τὴν διακοπὴν αὐτήν. Χαρακτηριστικῶτατο ἦταν τὸ γράμμα που φύλον της κ. Κών. Θεολόγου, Συν)χον ΝΑΤ—ΙΚΑ:

«Ἐντ' αὐτῷ πρέπει νὰ γίνη κάποια ἐνέργεια ἀπὸ διοίς μας, διὰ νὰ μὴ σταματήσῃ τὸ φύλλον... Ἐγὼ θὰ σᾶς πενταπλασιάσω (ὅχι μόνον νὰ σᾶς διπλασιάσω τὴν συνδρομήν) ἀπὸ

ἕκατὸν εἰς πεντακοσίας (500) ἑπτασίων...,» ἔγραψε μεταξὺ ἄλλων.

Αἰσθάνεται λοιπὸν εἰς Σιφνιακή μεγίστην ἡδυκίην ἴκανοποίησην ἀπὸ τὸ ξεράκτον ἐδιαφέρον τὸν φύλον της καὶ διαδηλώνει διὰ ἡδυκίην τὴν συνέχισιν τῆς ἔκδοσεως της, ἀλλὰ καὶ τὴν καταπληκτικὴν θελτικότηταν της, καὶ εἰς ἥπην καὶ εἰς ἐμφάνισιν.

Σκοπὸς καὶ πιστεύον της εἶναι ἡ προσπάθεια ἀποκτήσεως τῶν σκηπτρῶν τοῦ ἀντιπροσωπευτικωτέρου ἐντύπου τῆς πνευματικῆς Σίφνου. Οἱ ιητῆλοι σκοποί, ἔκεινοι οἱ διποίοι θεμελιώνονται μακράν πάστοι οἰκονομικῆς ἐπιδιώξεως καὶ ταπεινῶν προσωπῶν συμφερόντον, ἐπιτυγχάνοντα.

Τὸ μέλλον τῆς «Σιφνιακῆς» εἶναι ἡ ἐπιτυγχάνοντα.

ΑΣΥΝΕΠΕΙΑΣ ΕΞΗΓΗΣΙΣ

Στὸ προηγούμενο φύλλο μας, εἴχαμε ἀναγγείλει τὴν δημοσίευσην μελετήματος ἑπτὸν τὸν τίτλον εἰς Ἀκρόπολην τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέα. Η δημοσίευσης αὐτῆς ἐκρίθη σπάσιμον νὰ ἀναβληθῇ διὰ προσεχές φύλλο τῆς «Σιφνιακῆς», τὸ διόπιον θὰ εἶναι ἀφιερωμένο εἰς τὸν ἀρχαίαν Σίφνον.

«Ἄλλα ἀφειρόματα, διὰ τὰ ὅποια συγχειτόρουν η σχετικὴ ἥπη καὶ ταξινομεῖται καταλλήλως εἰναι: α) «Σίφνον Ἀγιογάφων» καὶ «Ἀγιογραφρίσαντες ἐν Σίφνῳ», 6) «Η Ναυτικὴ Ιστορία τοῦ Νησιοῦ μας» καὶ γ) «Η Λαϊκὴ Τέχνη καὶ η Ἀρχιτεκτονικὴ τῆς Σίφνου».

Μὲ τὰ ἀφειρόματα αὐτά, εἰς Σιφνιακή, ἀποβλέπει καὶ ἐπιδιώκει τὴν, κατὰ τρόπον συνημματικῶν καὶ ἔντονον, πνευματικήν προσβολὴν τοῦ νησιοῦ μας καὶ ἐπλέπει διὰ εἰς τὴν προσπάθειαν αὐτήν θὰ ἔρῃ μόνον συμπαραστάτας καὶ ἐνισχυτάς.

Η Τ.Ε.Τ. ΣΙΦΝΟΥ

Η Τοπικὴ Ἐπιτροπὴ Τουρισμοῦ Σίφνου μᾶς ἀνεκοινώσεν διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 95/29—10—1967 ἑγγράφου της διὰ καπόν της Δ) γῆς τοῦ Ε.Ο.Τ. κατηγορήθησαν αἱ Τοπικὴ Ἐπιτροπὴ Τουρισμοῦ καθ' ἀπασιν τὴν χώραν.

Δεὶν δυνάμεθα βεβαίως νὰ γνωρίζουμεν τὸν ίδιαιτέρους λόγους, οἱ διποίοι ηνάγκασαν τὸν Ε.Ο.Τ. νὰ λάβῃ τὴν ἀπόφασιν ταύτην. Ιούς αεταί

νὰ εἶχον περιέλθει εἰς χεῖρας προσώπων ἐργαζομένων σκοπούς ἀλλοτρίους. Τὸ τοιούτον ὕμαρ, διὰ μᾶς ἐπιτραπέται νὰ σημειώσωμεν, δὲν συνέβαινε καὶ μὲ τὴν Ἐπιτροπὴν Σίφνου, ή δοτοί, ἐπὶ μιαν διάλογον δεκαετίαν ἡγιονίσθη ἐπερανθρώπων διὰ τὴν τουριστικὴν ἀξιοποίησην τοῦ νησιοῦ μας καὶ τῆς δοτοίας δὲ ίδιος δ. Ε.Ο.Τ., δὲ ἔργον σοβαρούν καὶ ἀξιαί.

Θέλουμεν νὰ πιστεύωμεν διὰ δ. Ε.Ο.Τ συντόμως θὰ ἀποκαταστήσῃ τὸν διαρραιῶν θεομόριον ἐπιτραπέταις βάσεως τοῦ διποίου θεομόριον, ιδιαιτατα, ή Σίφνος, μεγάλην ἔχει ἀνάγκην κατὰ τὴν περιόδον ταύτην τῆς ιπτιχειρουμένης τουριστικῆς της ἀνελίξεως.

ΜΙΚΡΑ ΝΕΑ

«Ηγουμανίαν αἱ ἐργασίαι αἱ ἀνεγέρσεως τοῦ ἔργοστασίου τῆς Δ.Ε.Η.

—Ο κ. Φραγκίσκος Θεολόγος, διπικάς, ἐδόμενον εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Αγίου Ιωάννου «Ανὸ Πεταλίου» ἡλεκτρικῶν ὡρολόγior. Οἱ διοίς θὰ ἐπικενύσῃ καὶ τὸ ωρολόγιον τοῦ Αγ. Σπυρίδονος «Απόλλωνίας καθὼς ιπτίσις καὶ τὸ ἀστεροικόν τῆς ἐκκλησίας τῆς Παναγίας τοῦ Βουνοῦ.

—Τὸν Νοέμβριον εἶχαμε πολλές καὶ ωρέλμες δροχές. Οἱ ἐλήσει συγκεντρώνονται μὲ δυσκούλαν, γιατὶ δὲν ὑπάρχουν ἐργατικά χέρια.

—Τὰ αὐτοκίνητα κινοῦνται μὲ δυσκούλαν στοὺς δύομοις «Απόλλωνίας—Φάρος καὶ Πλατύ—Γιαλού, λόγῳ τῶν καταστροφῶν ποὺ ὑπέστησαν ἀπὸ τὶς δροχές.

—Ο φιλοτρόποδος δδῆγος κ. Σπύρος Γεροντόποτος ἀγόρασε τὸ αὐτοκίνητο τοῦ κ. Ιωάννου Κούνα καὶ τὸν σπαστήρα του καὶ ἐργάζεται ἐντατικά ἀφού προηγουμένως τὰ ἐπεισοδεῖα.

—Ο κ. Έλευθέριος Αργύρης ἐφερε φωτιγῆν καὶ σπαστήρα, ἐργάζεται εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις τοῦ εἰκ. Κιμώλου κ. Γεωργίου Ρούσου.

‘Ο ‘Ανταποκριτής

Α Ε Μ Ο Ν Α Δ Ε Σ Π Ο Ρ Τ Ο Κ Α Λ Α Δ Ε Σ
ΑΝΤ. ΑΡ. ΒΑΦΙΑ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΚΑΛΤΤΕΡΕΣ